

Praktiserar vi det vi predikar?

Svar på förra numrets ”Rapport från fältet”

I förra Afghanistan-Nytts ”Rapport från fältet” skrev Anna Lennartsdotter (utvecklingsarbetare stationerad i Pul-i-Khumri i norra Afghanistan) ett debattinlägg som kritiserade SAK:s efterlevande av genderfrågor. Många är de läsare som har hört av sig och undrat om Annas inlägg verkligen speglar verkligheten. SAK:s styrelsemedlem Carl Schönmeier har besvarat Anna Lennartsdotters inlägg och debatten lär fortsätta...

Text: Carl Schönmeier

I senaste numret av Afghanistan-Nytt (nr 2-2004) har Anna Lennartsdotter i en debattartikel tagit upp en oerhörd viktig fråga: Lever vi som vi lär? Som biståndsorganisation i fältet, praktiserar vi vad vi predikar? Anna tar frågan om gender till utgångspunkt för sitt resonemang. Vi driver

Debatt

diskussionen hårt kring gender, vi säger oss vilja prioritera och förbättra situationen för kvinnor och flickor. Men hur förhåller det sig med vår vilja och förmåga att i handling förverkliga dessa högt proklamerade prioriteringar och principer, frågar Anna Lennartsdotter. Efter cirka ett och ett halvt års erfarenhet som utvecklingsarbetare för Svenska Afghanistankommittén i fältet, är hon redo att dra vissa slutsatser. Hon är klart besviken över ”hur enormt macho och konservativt SAK är” och hur organisationen i praktiken ”befäster och accepterar rådande strukturer av begränsad kvinnlig delaktighet i det offentliga livet”.

FOTO: MARKUS HAKANSSON

Även om inte alla kvinnor längre bär burka så är det en mycket vanlig syn i Afghanistan i dag.

De exempel som anförs i artikeln som stöd för författarens tes är dels hämtade från fältorganisationens interna liv, dels från fattade beslut i olika program- och finansieringsfrågor. Exempelen i den första kategorin tycker jag nog borde analyserats och presenterats bättre och mer utförligt för att kunna övertyga läsarna. Om man är alltför vag i problemformuleringen blir det omöjligt för läsarna – i synnerhet de som inte känner till förhållandena på

SAK:s olika fältkontor – att bilda sig en egen uppfattning om vad som påstås. Upprepade hänvisningar till åsikter och attityder hos ”vissa västerländska män” och så vidare känns inte övertygande.

SAK:s personal är ganska talrik och det är rätt naturligt att åsikter och attityder kan variera. Somliga tycker si och andra tycker så. Som grund för påståenden om en allmänt rådande manschauvinistisk organisationskultur inom SAK räcker det ►►

inte. Inte heller kan man dra för stora växlar på att västerländska kvinnor tillrätts iaktta vissa begränsningar i fråga om klädval, transporter, shopping i bazaarerna och så vidare.

Allt beror givetvis på hur saker och ting framförs, men att man på något sätt måste informera sin kvinnliga utländska personal om vilken hänsyn som bör tas till det afghanska samhällets spelregler just nu, förefaller självklart. Jag utesluter inte på något vis att det kan vara så att en viss auktoritärt präglad mansdominans alltiämt präglar våra kontor i Afghanistan. Men jag tycker inte att Anna Lennartsdotter lyckats leda det i bevis på grundval av de personliga erfarenheter och intryck som hon redovisar.

Annorlunda förhåller det sig med de argument som hon hämtat från själva programverksamheten och de prioriteringar som här har gjorts. De frågor som ställs i detta sammanhang är förvisso värda att ställas och det hedrar författaren att hon haft engagemang och kurage nog att ta initiativet till en intern debatt härom.

”Vilka signaler sänder vi ut”, frågar Anna, ”när vi har gått in i tuffare tider med högre krav, större konkurrens, mindre medel och utan pengar att driva vårt enda kvinnliga lärarcenter, men fortsätter att driva de tre manliga och

därutöver lägga ned planen på att starta ytterligare två kvinnliga lärarcentra i väntan på medel?”

Med rätta erinrar artikeln om att gender inte handlar om att skapa projekt som endast vänder sig till kvinnor och flickor.

Själv tror jag att en av de viktigaste uppgifterna för en senior rådgivare i genderfrågor, knuten till fältorganisationens ledningsgrupp, är att få in ett genderperspektiv i policyfrågorna, programplaneringen, prioriteringarna i budgetarbetet, personaladministrationen och i samordning med andra organisationer. När man till exempel tvingas att göra större omdispositioner eller nedskärningar blir det extra viktigt att se vad man gör ur ett genderperspektiv. Hur slår de föreslagna åtgärderna mot de grupper som vi prioriterar högst? I en sådan genderkonsekvensanalys borde många av Anna Lennartsdotters frågor finnas besvarade. Har analysen gjorts? Det gäller vidare att sörja för återväxten inom vår egen organisation på detta område, att i vår rekryteringspolitik, vårt användande av lokala konsulter, vårt nyttjande av praktikanter, vår egen kursverksamhet och internutbildning och så vidare, se till att ett brett afghanskt deltagande kommer till stånd.

Gender

- Det engelska begreppet *gender* (eller *genus* som det vanligtvis översätts till) syftar till det socialt konstruerade könet (manligt och kvinnligt).
- Begreppet *genus* togs i bruk 1988 för att man ville visa på den mängd tolkningar och förståelser som vidhänger våra förståelser av vad som betraktas som kvinnligt och manligt.
- Myntare av begreppet var Yvonne Hirdman, professor vid Stockholms universitet.

Ingen afghansk kvinnlig personal har utbildats för tjänstgöring inom enheten. Tjänsten som rådgivare i genderfrågor har nu tillåtits att förbli obesatt under cirka två års tid. Det vittnar knappast om något starkt intresse från SAK:s sida att driva dessa frågor – energiskt, framåtblickande och över en bred front.

Situationen har nyligen förbättrats och tjänsten har tillsatts. Man får hoppas att genderfrågan, i alla dess olika aspekter, kommer att kunna hållas levande i framtiden inom organisationen. Jag ser Anna Lennartsdotters artikel som ett välkommet bidrag till förverkligandet av en sådan målsättning. Vi får hoppas att hon återkommer i dessa spalter. ■